

10. IIPA Special 301 Report Documents Piracy and Other Barriers that Harm U.S. Creators in Online & Physical Markets, Posing Threats to U.S. Job and Export Growth, in 48 Countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iipa.com/pdf/2013SPEC301PRESSRELEASE.PDF>.

11. IIPA Special 301 on Copyrights Protection and Enforcement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iipa.com/rbc/2014/2014SPEC301UKRAINE.PDF>.

12. Харченко В.Б. Кримінально-правова охорона прав на результати творчої діяль-

ності та засоби індивідуалізації в Україні: моногр. / В.Б. Харченко. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 480 с.

13. Орлюк О.П. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи / О.П. Орлюк // Право України. – 2011. – № 3. – С. 4–20.

14. Харченко В.Б. Про причини злочинів у сфері інтелектуальної власності / В.Б. Харченко, М.Л. Давиденко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Х. : ХНУ, 2011. – № 988 : Серія «Право». – С. 227–231.

УДК 343.98.067

О. Ревенко,

ад'юнкт кафедри криміналістики

Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ ВУГІЛЛЯ

Злочинне порушення правил охорони або використання надр стабільно посідає третє за поширеністю місце у структурі всіх зареєстрованих злочинів проти довкілля після незаконної порубки лісу і незаконного зайняття водним добувним промислом [19, с. 2]. Однак у літературі методиці розслідування незаконного видобування вугілля приділено дуже мало уваги. Саме тому своєчасне виявлення та ефективне розслідування злочинів даної категорії займає важливе місце в діяльності правоохоронних органів.

Сучасний доробок наукової проблематики боротьби з екологічними злочинами представлено переважно кримінально-правовими дослідженнями, проведеними такими науковцями, як О.О. Дудоров, В.А. Клименко, М.В. Комарницький, В.О. Навроцький, Н.В. Нетеса та ін. Криміналістичні ж аспекти розслідування злочинних порушень правил охорони або використання надр частково висвітлені у працях, присвячених методиці розслідування екологічних злочинів (праці М.О. Духно, С.О. Книженко, В.О. Коновалової, Г.А. Матусовського, А.Є. Меркурісова, О.В. Одерія та ін.), а на монографічному рівні й зовсім залишаються нерозгляну-

тими. Таким чином, маємо констатувати, що питання методики розслідування незаконного видобування вугілля в сучасній криміналістичній науці залишаються нерозглянутими.

Розроблення та вдосконалення методик розслідування окремих видів злочину, а також їх криміналістична характеристика, розглядалися в наукових працях таких вчених-криміналістів, як В.П. Бахін, В.Д. Берназ, Р.С. Белкін, С.І. Вінокуров, Л.Я. Драпкін, В.А. Журавель, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, В.В. Тищенко, В.Ю. Шепітько та ін. Однак досі залишаються дискусійними питання стосовно визначення обсягу поняття криміналістичної характеристики злочинів, її сутності, структури, місця та значення для криміналістичної науки, що свідчить про складність і багатогранність досліджуваної проблеми та потребує подальшого дослідження.

Метою статті є виокремлення із загальної структури криміналістичної характеристики екологічних злочинів елементів, типових для незаконного видобування вугілля, та їх аналіз, що значно допоможе у розробленні методики розслідування незаконного видобування вугілля.

Сьогодні щодо криміналістичної характеристики злочинів висловлено доволі суперечливі точки зору: від необхідності її подальшого розроблення і вивчення [6, с. 23; 8, с. 116; 9, с. 209] до твердження про повну ілюзорність [7, с. 221–223] цього поняття. На сьогодні, з нашої точки зору, таким, що найбільш точно відбиває зміст і сутність криміналістичної характеристики злочинів, є визначення О.М. Колісниченка і В.О. Коновалової, а саме, як системи відомостей про криміналістично значущі ознаки злочинів одного виду, що відбивають закономірні зв'язки між ними і є основою для розслідування конкретних злочинів [12, с. 7-8], а також В.А. Журавля – як інформаційної моделі, в якій на статистичному рівні відображені кореляційні зв'язки її елементів [14, с. 144].

Криміналістична характеристика злочинів є необхідною складовою криміналістичних методик розслідування, бо саме в ній можна детально розглянути зміст усіх чинників, що підлягають установленню при розслідуванні тієї чи іншої категорії кримінальних правопорушень, а також простежити їх взаємозв'язки. А у практичному аспекті криміналістична характеристика злочинів сприяє правильному вибору слідчим найбільш оптимальних напрямків розслідування як в цілому, так і на окремих його етапах [13, с. 101], тобто розглядається як своєрідний орієнтир, на який потрібно рівнятися під час вирішення конкретних слідчих завдань, висування робочих версій [14, с. 150].

Сьогодні можна спостерігати розбіжності в інтерпретації компонентного складу криміналістичної характеристики злочинів, кількість елементів якої варіюється від чотирьох до десяти. Більшість авторів виділяють елементи криміналістичної характеристики злочинів, які можна звести до чотирьох основних: 1) предмет посягання; 2) спосіб вчинення злочину; 3) особу злочинця; 4) слідову картину в її широкій інтерпретації [24, с. 15-17]. С.П. Мітрічев зазначав: «Видові криміналістичні характеристики повинні включати найбільшу кількість ознак, що мають криміналістичне значення» [17, с. 28]. Однак навряд чи надмірне розширення або деталізацію елементного складу можна визнати виправданим, тому що одні з них набувають першочергового значення, інші – навпаки, відходять на другий план або навіть є зайвими. Тобто, до змісту криміналістичної характеристики злочинів не можна підходити однозначно.

Криміналістична характеристика злочинів проти довкілля має певні особливості, тому що охоплює в цілому всі дії, що

посягають на екологічну безпеку, у зв'язку з чим необхідно враховувати специфіку окремих видів злочинів цієї категорії, зумовлену, зокрема, предметом злочинного посягання, розмірами завданого збитку та деякими іншими обставинами.

Проблема визначення структури криміналістичної характеристики екологічних злочинів вже певний час є предметом дослідження вчених-криміналістів. Узагальнення наукових криміналістичних досліджень з розслідування екологічних злочинів свідчить, що до основних їх елементів відносять: предмет злочинного посягання; обстановку злочину; способи вчинення злочину; типові сліди злочину; особу злочинця [10, с. 672–674; 11, с. 10; 15, с. 619-621; 22, с. 282–285; 25, с. 66–67].

Таким чином, кожна структура криміналістичної характеристики будь-якого екологічного злочину має загальну систему елементів, які необхідні для установлення механізму скоєння злочину, але кожен елемент має своє індивідуальне змістовне наповнення залежно від виду злочину. Також, залежно від виду злочину загальна структура криміналістичної характеристики доповнюється факультативними структурними елементами. Наприклад, М.М. Аршаниця, С.В. Кузьмін, які розглядали криміналістичну характеристику злочинних забруднень водних об'єктів, крім основних елементів до структури криміналістичної характеристики віднесли: речовини-забруднювачі, джерела забруднення, шкідливі наслідки, психічну діяльність винного [5, с. 10, 24, 49, 52]. Наведене надає підстави дійти висновку про те, що єдина узгоджена позиція науковців щодо елементного складу криміналістичної характеристики екологічних злочинів відсутня, а елементний склад криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля взагалі не розглядався.

Реальна допомога розкриттю конкретних злочинів на основі використання узагальнених даних про раніше розслідувані аналогічні злочини у більшості випадків можлива тільки за наявності виявлених імовірно-статистичних та кореляційних зв'язків між елементами криміналістичної характеристики, які виражені в кількісних показниках [14, с. 151]. В одній з перших робіт з розслідування екологічних злочинів «Екологічні злочини: кваліфікація і методика розслідування» В.О. Коновалова, С.Б. Гавриш, В.Г. Грузков, Г.А. Матусовський визначили елементи загальної криміналістичної характеристики екологічних злочинів та схематично позначили взаємозв'язок між ними, а саме: суб'єкт і джерело впливу взаємопов'язані зі злочинною

поведінкою, а механізм слідоутворення та сліди розповсюдження, локалізації по-слідовно з них виникають [25, с. 66–67]. Сутність криміналістичної характеристики злочину полягає у загальній системі структурних елементів з факультативними елементами та з присутніми між ними зв'язками, без яких специфічний зміст даних елементів втрачає сенс.

Визначення предмету злочинного посягання виокремить незаконне видобування вугілля із загальної групи злочинів проти докілья. Предметом зазначеного злочину є вугілля, яке відноситься до горючих копалин загальнодержавного значення [2]. У свою чергу предмет незаконного видобування вугілля є важливим структурним елементом криміналістичної характеристики злочину, який тісно пов'язаний з обстановкою злочинного посягання, способом вчинення злочинної дії та злочинною поведінкою особи.

Під час злочинного посягання на корисні копалини (вугілля) місце злочину обумовлене їх місцезнаходженням (місця залягання корисних копалин тощо). Донецький кам'яновугільний басейн – основний постачальник енергетичного і технологічного палива для підприємств України. Найбільші родовища зосереджені в центральній частині басейну, на межі Луганської та Донецької областей. На півдні, на межі Луганської й Донецької областей, група родовищ утворює Південний Донбас, що виходить за межі України [21, с. 416].

Активізація процесу несанкціонованого вуглевидобутку в Україні обумовлена тим, що, по-перше, багато вугільних пластів у Донбасі залягають близько до поверхні, так, що іноді і будинки, і присадибні ділянки громадян знаходяться практично на вугільних пластах, по-друге, розквіт цього тіньового бізнесу пов'язаний з реструктуризацією вугільної галузі, яка припускає масову ліквідацію містоутворюючих підприємств – нерентабельних державних шахт.

Зауважимо, що до обставин, які сприяють вчиненню незаконного видобування вугілля, треба віднести недоліки системи контролю та нагляду за дотриманням правил використання надр; корумпованість зв'язків суб'єктів злочину з органами виконавчої влади, природоохоронними та правоохоронними органами. Незаконним є видобування вугілля з порушенням нормативних вимог щодо отримання спеціального дозволу на користування надрами, зокрема: без отримання спеціального дозволу (ліцензії); до початку, після закінчення терміну дії отриманої ліцензії, після її анулювання; за межами ділянки надр (гірничого відводу),

на яку видана ліцензія; видобування на багатопокладовому родовищі не тих корисних копалин, на які видана ліцензія; видобування без оплати за користування надрами; видобування без акта гірничого відводу; без затвердженого проекту земельного відводу; з перевищенням встановленого ліміту видобутку тощо [3; 4]. Таким чином, слід погодитися з точкою зору В.О. Навроцького, який виділяє наступні способи порушення порядку видобування корисних копалин, до яких відноситься вугілля:

– видобування корисних копалин взагалі без дозволу;

– видобування корисних копалин з дозволу, який видано неуповноваженою на те особою, простроченим чи таким, який з огляду на інші причини не є чинним;

– видобування корисних копалин з відступами від вимог, вказаних у гірничому відводі [18, с. 478].

В залежності від розташування пластів вугілля, до основних способів необхідно віднести:

– незаконне видобування вугілля відкритим способом;

– незаконне видобування вугілля підземним способом.

Досить важливим для розслідування даного виду злочину є установлення способу готування до злочинного діяння та його приховання (маскування). Підготовка до незаконного видобування вугілля включає активні дії, з підбору місця вчинення злочину, співучасників та визначення їх ролей, знарядь вчинення злочину та перевірка їх технічної готовності тощо. Приховування таких злочинів найчастіше передбачає приховання чи знищення засобів злочину, збуду вугілля тощо.

Слідами підготовки, вчинення та приховання цих злочинів є: сліди людини, зокрема: пальців рук, особистих речей (предметів одягу, взуття, спорядження) злочинців, сліди куріння – недопалки, сірники тощо; сліди знарядь вчинення злочину (мотолібідок, лопат, кирок, волокуш тощо); сліди транспортних засобів (легкових та вантажних автомобілів, екскаваторів, бульдозерів тощо); сліди вугілля у вигляді нашарування на одязі злочинців, ґрунті з місця події, знарядді вчинення злочину.

Наслідки вчинення екологічних злочинів, як правило, характеризуються суспільно небезпечними змінами в докільлі. Дослідження наслідків при вчиненні діяння, пов'язаного з порушенням правил охорони або використання надр, відігріє визначальну роль, зокрема, для відмежування даного злочину від інших злочинів, а також від правопорушень, за вчинення яких перед-

бачена адміністративна чи інша юридична відповідальність. Н.В. Нетеса у своїй статті «Суспільно небезпечні наслідки порушення правил охорони або використання надр» зазначає, що кримінальна відповідальність за вчинення незаконного видобування корисних копалин загальнодержавного значення взагалі не пов'язується з настанням суспільно небезпечних наслідків [20, с. 220], а тому відноситься до злочинів з формальним складом. Але незаконне видобування вугілля вважається закінченим злочином як при вчиненні певних дій, так і тоді коли настали суспільно небезпечні наслідки для життя, здоров'я людей чи довкілля, що визначає склад цього злочину як формально-матеріальний [16, с. 269]. Хоча цей злочин визнається закінченим з початку незаконного видобування вугілля, слід зазначити, що безпека незаконного видобування вугілля існує в реальній дійсності та її реалізація залежить лише від часу та певних обставин, що ще не призвели до реального настання відповідних наслідків.

Проведений нами аналіз матеріалів 150 кримінальних проваджень за фактами незаконного видобування вугілля свідчить про те, що у 60% із них під час розслідування жодних наслідків незаконного видобування вугілля або можливість їх настання не встановлено, а у 40% – визначається лише матеріальна шкода у розмірі вартості незаконно видобутого вугілля або використання земельної ділянки. Правоохоронні органи реагують в основному на створення небезпеки для здоров'я та життя людей у зв'язку з незабезпеченням обмеження доступу необізнаних сторонніх осіб до викопаної виробки, або на небезпечні умови праці осіб, які видобовують вугілля. Однак варто звернути увагу на те, що площа розробок з видобування вугілля та тривалість злочинного діяння може бути різною, у зв'язку з чим шкода навколишньому природному середовищу є не менш значущою за безпеку для здоров'я та життя людей.

Особи, які видобовують та причетні до незаконного видобування вугілля суттєво відрізняються від осіб, які скоюють насильницькі, корисливонасильницькі, економічні злочини. Узагальнені дані про найбільш поширені мотиви злочину дозволяють визначити коло потреб злочинця, що штовхнули його на вчинення злочину, і тим самим встановлювати основні напрямки розслідування [23, с. 18]. Слід зазначити, що вугілля видобується з корисливих спонукань, що в свою чергу впливає на тривалість злочинної поведінки; використання різних технічних засобів; прибутковість злочинної

діяльності; обсяг злочинної діяльності та характер наслідків злочину та ін.

Особливої уваги вартий такий елемент криміналістичної характеристики злочинів, як особа потерпілого. У 90% злочинів, пов'язаних з незаконним видобуванням вугілля, наслідками є шкідливі зміни природного середовища, а також створення загрози такої шкоди, яка характеризується фізичними, соціальними і нормативними ознаками. Згідно зі ст. 4 Кодексу України про надра український народ здійснює право власності на надра через Верховну Раду України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим і місцеві ради. У зв'язку з цим при розслідуванні незаконного видобування вугілля у якості потерпілого слідчий залучає до кримінального провадження представника місцевої ради. Зазначена особа потерпілого не може надати слідчому інформації, яка сприяє розслідуванню правопорушення. Саме тому її недоцільно включати до елементного складу криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля. Однак слід враховувати, що у зв'язку з незаконними розробками корисних копалин може бути спричинена шкода життю та здоров'ю людини. У такому випадку в провадженні з'являється особа потерпілого, яка надає певну інформацію про обставини вчинення незаконного видобування вугілля, або може мати на тілі, одязі або на своїх предметах і засобах, різноманітні сліди, виявлення та дослідження яких дає змогу отримати важливі докази щодо причетності підозрюваної особи до злочину. Ось чому вважаємо за доцільне включати до елементного складу криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля особу потерпілого, що сприятиме правильній побудові слідчих версій, плануванню розслідування, тактиці провадження окремих слідчих (розшукових) дій. Отже, наведене дозволяє пропонувати включити до криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля (як факультативний) такий елемент, як особа потерпілого.

Виходячи з аналізу джерел юридичної літератури, матеріалів слідчої та судової практики, результатів проведеного наукового дослідження нами були виокремлені основні структурні елементи криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля: обстановка та предмет злочинного посягання; способи готування, вчинення та приховання злочину; сліди та наслідки злочинної діяльності; особа злочинця; особа потерпілого (факультативний елемент). Знання змістовного наповнення кожного елементу криміналістичної характеристики

незаконного видобування вугілля та встановлення кореляційних зв'язків між ними дозволить правоохоронним органам більш ефективно виявляти та розслідувати зазначені злочини, своєчасно вживати заходів, щодо усунення причин і умов, що сприяють їх вчиненню.

Ключові слова: методика розслідування, криміналістична характеристика злочинів, екологічні злочини, незаконне видобування вугілля.

Стаття присвячена розгляду проблемних питань формування криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля. Визначена структура криміналістичної характеристики незаконного видобування вугілля. Розкрито значення кожного із запропонованих елементів та показано їх роль в організації розслідування даного виду злочину.

Статья посвящена рассмотрению проблемных вопросов формирования криминалистической характеристики незаконной добычи угля. Определена структура криминалистической характеристики незаконной добычи угля. Раскрыто значение каждого из предложенных элементов и показана их роль в организации расследования данного вида преступления.

This article is devoted to the study of the problem questions of forming criminal characteristic illegal coal mining. The structure of the criminal characteristic illegal coal mining. The significance of each of the proposed elements and illustrates their roles in the investigation of this type of crime.

Література

1. Кодекс України про надра: закон України від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр>. – Редакція від 18.11.2012.
2. Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення : постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. № 827 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/827-94-п>. – Редакція від 13.01.2012.
3. Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення : постанова Кабінету Міністрів України від

10 серпня 1992 р. № 459 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/459-92-п>. – Редакція від 19.11.2013.

4. Про надання спеціальних дозволів на користування ділянками надр з метою геологічного вивчення та видобування стратегічно важливих корисних копалин : постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 742 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-97-п>. – Редакція від 24.06.2011.

5. Аршаница Н.М. Расследование преступных загрязнений атмосферного воздуха и водных объектов. Учебное пособие / Аршаница Н.М., Кузьмин С.В. – СПб. : Изд-во ИПК прокур.-следств. работников Генер. прокуратуры РФ, 1994. – 160 с.

6. Баев О.Я. И всё же: реальность или иллюзия (ещё раз о криминалистической характеристике) / О.Я. Баев // Вестник криминалистики. – М. : Спарк, 2002. – Вып. 1 (3). – С. 19–23.

7. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня. Злободневные вопросы российской криминалистики / Р.С. Белкин – М. : Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА-М), 2001. – 240 с.

8. Головин А.Ю. Криминалистическая систематика / А.Ю. Головин. – М. : Лекс Эст, 2002. – 336 с.

9. Журавель В. Криміналістична характеристика злочинів: проблеми формування та застосування / В. Журавель // Вісник Академії правових наук України. – Х. : Право, 2008. – № 4 (55). – С. 202–213.

10. Ищенко Е.П. Криминалистика: учебник / Е.П. Ищенко, А.А. Топорков ; под ред. Е.П. Ищенко. – М. : Юрид. фирма «КОНТРАКТ»: ИНФРА-М, 2006. – 748 с.

11. Книженко С.О. Криміналістична характеристика та основні положення розслідування екологічних злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. / С.О. Книженко. – Х., 2005. – 19 с.

12. Колесниченко А.Н. Криминалистическая характеристика преступлений : учеб. пособ. / А.Н. Колесниченко, В.Е. Коновалова. – Х. : Юрид. ин-т, 1985. – 92 с.

13. Корж В.П. Теоретические основы методики расследования преступлений совершаемых организованными преступными образованиями в сфере экономической деятельности : монография / В.П. Корж. – Х. : Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2002. – 412 с.

14. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія / В.А. Журавель. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2012. – 304 с.

15. Криміналістика: учебник для вузів / И.Ф. Герасимов, Л.Я. Драпкин, Е.П. Ищенко и др. ; под ред. И.Ф. Герасимова, Л.Я. Драпкина. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Высш. шк., 2000. – 672 с.

16. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін. ; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – К. : Юридична думка, 2004. – 656 с.

17. Митричев С.П. Методика расследования отдельных видов преступлений / С.П. Митричев // Криміналістика и судебная экспертиза : респ. межвед. науч.-метод. сб. – К. : Выща школа, 1973. – Вып. 10. – С. 27–33.

18. Навроцький В.О. Кримінальне право України. Особлива частина : курс лекцій / В.О. Навроцький. – К. : «Знання», 2000. – 776 с.

19. Нетеса Н.В. Кримінальна відповідальність за порушення правил охорони або використання надр : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : 12.00.08 / Н.В. Нетеса. – Харків, 2012. – 20 с.

20. Нетеса Н.В. Суспільно небезпечні наслідки порушення правил охорони або використання надр / Н.В. Нетеса // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. праць ІВПЗ НАПрН України. – Вип. 22. – Х. : Право, 2011. – С. 219–231.

21. Паламарчук М.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії : посібник для викладачів економічних і географічних факультетів вузів, наукових працівників, аспірантів / М.М. Паламарчук, О.М. Паламарчук. – К. : Знання, 1998. – 416 с.

22. Перебитюк М.В. Криміналістична характеристика екологічних злочинів / М.В. Перебитюк, А.О. Паламарчук // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 282–285.

23. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики : монографія / Шепітько В.Ю., Коновалова В.О., Журавель В.А. та ін. ; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х. : Право, 2006. – 624 с.

24. Салтевський М.В. О структуре криминалистической характеристики хулиганства и типичных следственных ситуациях / М.В. Салтевський // Криміналістика и судебная экспертиза. – К., 1982. – Вып. 25. – С. 13–20.

25. Экологические преступления: квалификация и методика расследования / Гавриш С.Б., Грузков В.Г., Матусовский Г.А. и др. ; под ред. В.Е. Коноваловой – Х., 1994. – 226 с.

УДК 343.98.06:504.9

К. Латиш,
аспірант

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ТИПОВИХ СЛІДЧИХ СИТУАЦІЙ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ВАНДАЛІЗМУ

Важливою умовою якісного розслідування є вміння слідчого (прокурора) правильно аналізувати та оцінювати ситуацію, що склалася. Це сприяє повноті та правильності висунання версій при розслідуванні злочину. Зміст початкового етапу розслідування обумовлюється різноманітністю слідчих ситуацій, які потребують індивідуального підходу до оцінки їхніх особливостей та визначенню завдань розслідування. Криміналістична методика не може розробити наукові рекомендації, розраховані на кожну конкретну слідчу ситуацію. Мова може йти лише про типові слідчі ситуації та оптимальні рішення. Метою вивчення

слідчих ситуацій є виявлення типового в особливому та створення на цій основі системних комплексів оптимальних методик розслідування злочинів.

Перш ніж перейти до дослідження самих типових слідчих ситуацій, зупинимося на особливостях характерних для початкового етапу розслідування вандалізму: (1) розслідування відбувається в умовах «інформаційного дефіциту» та недостатності часу для прийняття процесуальних і організаційних рішень; (2) обмеження можливості отримання доказової інформації процесуальним шляхом, зважаючи на те, що не завжди відомі очевидці цього злочину;